[redacted]
Kurs terapii zajęciowej

16.11 2011

Praca zaliczeniowa

na kursie terapii zajęciowej

temat pracy zaliczeniowej:

Opracowanie tygodniowego planu pracy dla pracowni zdobnictwa i dekoratorstwa

Zachodniopomorskie Centrum Edukacji Zawodowej Optima

Pracownia zdobnictwa i dekoratorstwa

Podstawowe wyposażenie przewidziane jest dla 6 mieszkańców czynnie realizujących zadania w zakresie terapii zajęciowej. Zajęcia są prowadzone w grupie pod nadzorem nauczyciela z wykształceniem kierunkowym z terapii zajęciowej.

- **Wyposażenie ogólno dydaktyczne pracowni:**

– krzesła – 10 szt.,
– biurko – 2 szt.,
– tablica biała – 1 szt.,
– regał z półkami na materiały – 3 sztuki,
- tablica korkowa – 4 sztuki

- **Wykaz niezbędnych stanowisk dydaktycznych, właściwych dla pracowni:**

– stanowisko do malowania i rysowania, wycinania
– stanowisko do rzeźbienia, lepienia i rytownictwa, klejenia.

- **Opis wyposażenia stanowisk dydaktycznych/pracowni**

– stoliki – 8 szt.,
– sprzęt audiowizualny:
TV – 1 szt.,
magnetowid z DVD – 1 szt.,
radiomagnetofon z CD – 1 szt.,
– pistolet do kleju – 2 szt.,
– nożyczki – 5 szt.,
– dłuta różnej wielko ci do linorytu – 3 zestawy;
- pędzle – 2 komplety

- **Wykaz materiałów, surowców, półfabrykatów i innych _środków niezbędnych w procesie zajęć**
  - farby akwarelowe
  - farby
  - farby do malowania na szkle
  - farby akrylowe
  - farby do malowania na płótnie
  - rozpuszczalnik i olej
  - kredki ołówkowe

- ołówki miękkie
- pędzle okrągłe i płaskie
- bloki rysunkowe
- blok techniczny kolorowy
- brystol A–1
- tektura falista
- plastelina
- glina
- masa papierowa
- modelina
- bibuła karbowana
- lakier złoty w sprayu
- lakier srebrny w sprayu
- klej w sztyfcie
- klej biurowy
- klej vicol
- laski klejowe
- wzory do malowania na szkle
- podręczniki do sztuk plastycznych

- **Wykaz środków zapewniających przestrzeganie zasad ergonomii oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.**
  - regulamin pracowni
  - instrukcja obsługi sprzętu audiowizualnego
  - instrukcja obsługi pistoletu na klej
  - kosz na _śmieci
  - fartuch ochronny

Opis uczestników

Uczestnicy terapii to osoby niepełnosprawne fizycznie, dotknięte niedowładami kończyn, problemami słuchowymi i wzrokowymi.

- Anna 45 lat, dwa lata po przebytym udarze. Paraliż lewostronny. Nerwowa, wymaga ciągłej uwagi, często wulgarna. Prawa strona ciała sprawna. Porusza się na wózku, nie

współpracuje z rehabilitantem. Inteligentna, błyskotliwie rozwiązuje krzyżówki, dobrze radzi sobie z wyklejaniem obrazów z bibułkowych kulek

- Michał 50 lat ,przez dwa lata bezdomny, trafił do DPS-u po trepanacji czaszki. Słabo mówi, lekki niedowład prawej dłoni. Pedantyczny. Wspaniale radzi sobie z papieroplastyką.
- Zenon 62 lata. Całkowity brak lewej kończyny. Porusza się na wózku. Chętny do wszystkich prac, lider w zespole, chce skupić na sobie całą uwagę. Prace wykonuje chętnie lecz mało starannie.
- Marek 55 lat. Brak prawej kończyny od połowy uda. Porusza się na wózku. Wycofany, nieufny, małomówny. Wymaga ciągłej zachęty do prac terapeutycznych. Jednak prace, które wykona są staranne. Bardzo pomocny, gdy ktoś jest w potrzebie. Niepisany „gospodarz" domu.
- Wanda 66 lat. Niezaradna życiowo. Skromna, pomocna, ufna. Bardzo aktywna, potrzebuje ciągłego zajęcia z przerwą na modlitwę.
- Jan 64 lata, po udarze mózgu. Porusza się o kuli. Dużo czyta. Błyskotliwy, dowcipny, oszczędny i skromny, ogromne poczucie humoru. Chętnie współpracuje. Bardzo lubiany przez resztę mieszkańców.

Tygodniowy plan terapii zajęciowej oferuje:

- w poniedziałek – papieroplastyka – wykonujemy prace z bibuły : kwiaty oraz przedmioty okolicznościowe np. zabawki bożonarodzeniowe, pisanki, palmy wielkanocne, mozaika, kolaż;,
- we wtorek – zajęcia decoupage- metoda wyklejania motywów z serwetek lub papieru w celu zdobienia przedmiotów z papieru, szkła, drewna itd.;
- w środę –makrama – wykonujemy przedmioty użytkowe i biżuterię, biblio -terapia;
- w czwartek – zajęcia z papieroplastyki: wykonujemy kartki okolicznościowe z tektury, liści, wstążek, kalki, motywów rysunkowych, orgiami, mozaika, kolaż. Posługiwanie się ozdobnymi dziurkaczami;
- zajęcia decoupage i malowanie na szkle, zdobnictwo i dekoratorstwo;
- w piątek – odlewy gipsowe, śpiew, biblio- terapia;
- sobota jest dniem zajęć gospodarczo – porządkowych, w które chętnie angażują się mieszkańcy Domu. Uczą się w ten sposób wykonywać różne rzeczy związane z

utrzymaniem porządku w swoich pokojach, wspólnych pomieszczeniach i na korytarzach. Czują się odpowiedzialni za Dom, który jest przecież ich Domem, i czują się potrzebni;

- niedziela natomiast jest dniem, w którym wszyscy chętni uczestniczą w niedzielnej Eucharystii, mają czas na indywidualny odpoczynek albo w gronie ulubionych kolegów czy koleżanek korzystają z gier edukacyjnych . Jest to również dzień świątecznych spacerów i wspólnego świętowania przy dobrym podwieczorku, kawie czy herbacie.

Przebieg i zasady pracy terapeutycznej w pracowni zdobnictwa i dekoratorstwa.

Zajęcia w pracowni zdobnictwa i dekoratorstwa uwrażliwiają na piękno i kształtują osobowość rozwijając ekspresję twórczą, dają również osobom niepełnosprawnym możliwość wyrażania swoich uczuć za pomocą różnych technik plastycznych. Służą one doskonaleniu zdolności manualnych, rozwojowi percepcji, wyobraźni i samodzielności twórczej. Zajęcia prowadzone są grupowo i z pojedynczymi osobami.

Arteterapia jedna z ważnych form terapii, daje dużą szansę do wykazania się, nawiązywania kontaktów z grupą, ma znaczny wpływ na otwartość, rozwijanie umiejętności rozpoznawania otaczającego świata. Zajęcia te uczą dokładności, cierpliwości i wrażliwości. W tego typu zajęciach najchętniej uczestniczą osoby nieśmiałe z ukrytymi zdolnościami artystycznymi. W pracowni tej zajmujemy się doskonaleniem poszczególnych uzdolnień, pobudzeniem wyobraźni twórczej, usprawnieniem zdolności manualnych, a także kształtowaniem umiejętności pracy w grupie.

Uczestnicy pracowni posługują się typowymi materiałami jak: farby plakatowe, akwarelowe, farby przeznaczone do szkła. Wykorzystuje się również korek oraz kwiaty suszone i zioła. Przy użyciu odpowiednich technik, takich jak papieroplastyka, decoupage skrabooking, i wyżej wymienionych materiałów w pracowni powstają następujące produkty: obrazy malowane, wyklejane bibułą i motywami papierowymi; szkło malowane (butelki, wazony), wykonuje się też kompozycje w szkle z materiału o różnej fakturze (ziarna, zioła, minerały), ikebany (kwiaty suszone), kartki świąteczne, monotypie.

Różnorodność technik i materiałów proponowanych uczestnikom pozwala na wybór najbardziej odpowiadającej im formie ekspresji twórczej. Każdy decyduje sam zarówno o wyborze techniki jak i temacie pracy. Dzięki temu powstające wyroby są niepowtarzalne, przepojone indywidualizmem.

Uspołecznianie

Terapia zajęciowa to dla uczestników - szansa rozwoju. Nieocenioną zaletą jest to, że mieszkańcy przestają się czuć niepotrzebni, wyobcowani i samotni. Dzięki zagospodarowaniu im czasu różnymi formami rehabilitacji i terapii, czują się potrzebni, zyskują zdolności, które ułatwiają im funkcjonowanie wśród innych ludzi i ułatwiają podjęcie różnych wyzwań, takich jak radzenie sobie ze swoimi emocjami i niepełnosprawnością. Zakres podejmowanych tematów i zajęć w czasie warsztatów jest bardzo szeroki, a skupia się na działaniu przystosowawczym, zależnie od stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Uwzględnia się też szereg działań, mających za cel rozwój poczucia własnej wartości.

Wszystkie te założenia realizowane są poprzez terapię zajęciową o wielokierunkowym działaniu. Co najważniejsze, oceny i planów rozwoju i rehabilitacji danej osoby dokonuje się w oparciu o rozpoznanie podstawowych trudności i ich wpływu na daną sferę aktywności. Indywidualnie dla każdego podopiecznego, określa się jego sprawność fizyczną, a także jego możliwości emocjonalne, poznawcze i społeczne. Na tej podstawie terapeuta dobiera metody stymulacji rozwoju. Bierze się tu pod uwagę zmniejszoną wydajność psychiczną, ograniczoną sprawność ruchową, zaniżoną motywację czy aktualny stan zdrowia, tak by założenia były możliwe do osiągnięcia. Nie należy przed uczestnikami warsztatów stawiać wygórowanych celów - powodować to bowiem może zaniżone poczucie wartości w momencie nie spełniania oczekiwań.

Praca twórcza sprawia uczestnikom wiele radości i daje dużo satysfakcji. W niektórych przypadkach (brak mowy czynnej) stanowi jedną z form kontaktu z otoczeniem. Ilustruje, bowiem nastrój mieszkańca, co staje się czytelną informacją o jego potrzebach, sposobie postrzegania świata i ludzi z jego otoczenia. Ważnym elementem pracy w pracowni jest możliwość doskonalenia koordynacji wzrokowo-ruchowej wymagającej ścisłej kontroli ręka - oko. Innym równie ważnym jest usprawnianie sprawności manualnej.

Obcowanie ze sztuką, przebywanie w świecie piękna pozwala na wyzwalanie pozytywnych emocji, natomiast w aktach twórczej ekspresji znajdują ujście ich negatywne uczucia i przeżycia. Uczestnictwo w zajęciach wpływa korzystnie na wzrost samooceny, pozwala poznać wartość pracy i umiejętność współdziałania w grupie.

Plan pracy uwzględnia specyfikę pór roku oraz dostosowuje do nich formy aktywności poza domem (wycieczki, zawody sportowe, kuligi, wyprawy po grzyby do lasu itp.) i w domu (np. przygotowywanie pisanek, ozdób na choinkę, prezentów świątecznych). Obejmuje on także zajęcia związane z konkretnymi datami uroczystości, rocznic i świąt. Są one różnorodne i umożliwiają uczestnictwo w nich osób o różnym poziomie sprawności.

Najważniejsze aspekty terapii zajęciowej:

- Przestawienie toru myślenia chorego i zwrócenie uwagi na sprawy nie związane z chorobą.
- Poprawa stanu fizycznego.
- Neutralizowanie otępiającego działania nudy i bezczynności.
- Zmniejszenie napięcia w stanach depresyjnych i lękowych
- Stworzenie u chorego poczucia własnej wartości oraz rozszerzenia kręgu zainteresowań
- Wzbogacenie jego życia emocjonalnego
- Zaktywizowanie mieszkańców nie posiadających zajęcia
- Umożliwienie szybciej i lżej przebiegającej akceptacji kalectwa
- Przywrócenie mieszkańcom zdolności nawiązywania kontaktów i współżycia z drugimi i dostosowania się do środowiska, w którym żyje.

Terapia zajęciowa może wpływać:

- Uspakajająco
- Mobilizująco
- Usprawniająco

Powinna być też miejscem, gdzie mieszkaniec ma poczucie bezpieczeństwa, swobody, nieskrępowanego kontaktu, gdzie może być biernym obserwatorem zajęć nie wykazującym chęci uczestniczenia i podjęcia jakichkolwiek działań. Dzięki stworzeniu miejsca, jakim jest pracownia terapii zajęciowej, terapeuta zyskuje możliwość zaplanowania i usystematyzowania pracy z pacjentem, a sam zainteresowany ma możliwość kontynuacji rozpoczętych działań. Pracownia jest również miejscem eksponowania prac powstałych w trakcie zajęć, co ma istotne znaczenie terapeutyczne.

Dobór prac uzależnia się od stopnia zaburzeń uczestników i wskazań dotyczących celu terapii zajęciowej. Mieszkańcy często dają się nakłonić do podjęcia proponowanych zajęć, niejednokrotnie sami wychodzą z inicjatywą, najczęściej jednak unikają i odmawiają wykonywania najprostszych czynności. Duże trudności trzeba przezwyciężyć zwłaszcza wtedy, gdy podopieczny już długi czas był bezczynny i odwykł od uporządkowanego trybu życia, a z powodu zaniedbania nabył wiele szkodliwych nawyków. U mieszkańców słabych, zahamowanych stosuje się zajęcia mniej skomplikowane, wymagające mniejszej siły fizycznej. U pobudzonych, jeżeli ich stan na to pozwala, zaleca się zajęcia wyzwalające energię bez przeciążenia sił chorego. Należą do nich:

Origami – wschodnia sztuka składania papieru – ceniona również w kulturze europejskiej. Origami swą terapeutyczną funkcje spełnia pobudzając układ nerwowy, integrując w czasie składania pracę obu półkul mózgowych. Składanie papieru sprzyja współpracy między zmysłami (dotyk, wzrok, słuch) równocześnie. Realizacja wyżej wymienionych czynników przyśpiesza rozwój intelektualny, skraca czas korygowania zaburzeń, usprawnia manualnie, doskonali spostrzegawczość, analizę i syntezę wzrokowo-słuchową, rozwija wyobraźnię, uczy wytrwałości, cierpliwości, uspokaja, daje możliwość osiągnięcia sukcesu w krótkim czasie, a tym samym dostarcza motywacji do dalszej pracy. Origami, choć nie jest terapią samą w sobie, może terapię wzbogacać i uzupełniać. Na świecie prowadzono zajęcia terapeutyczne z Orgiami dla więźniów, ludzi upośledzonych, chorych na depresję, schizofrenię, uzależnionych od narkotyków, a także dla osób mających trudności z pełną sprawnością rąk.

Decoupage – technika ta umożliwia stworzenie pięknej i oryginalnej dekoracji na różnych przedmiotach przy pomocy nożyczek i kleju, przenosi motywy z papieru na dowolny przedmiot. Można tą metodą ozdobić szkło, meble, tekturowe pudełko, materiał, plastik, metal. Dekoracją można pokryć praktycznie każdą rzecz. Decoupage jest techniką dla każdego, nie tylko dla osób uzdolnionych plastycznie. Technika ta kładzie nacisk na ćwiczenie koncentracji pacjenta, percepcji manualnej, pobudzenie wyobraźni i kreatywności.

Mozaika – jest to tworzenie większej kompozycji za pomocą małych kolorowych elementów. Mozaiki mogą być ceramiczne, papierowe i gipsowe. Można użyć kamyków, szkła i innych podobnych materiałów. Mozaikę można robić na powierzchni płaskiej lub wykorzystać do dekoracji przedmiotów takich jak słoiki, talerze, butelki, pudełka, etc. Dzięki stosowaniu mozaiki w pracy z pacjentami chorującymi psychicznie możliwe jest

- Wykształcenie samodzielności w wykonywaniu codziennych czynności, zgodnie z możliwościami mieszkańców,
- Wykorzystanie potencjału intelektualnego i zdolności mieszkańców do przystosowania się w środowisku Domu,
- Zintegrowanie mieszkańców ze środowiskiem lokalnym,
- Rozwijanie wśród mieszkańców samorządności, zgodnie z ich możliwościami intelektualnymi
- Poprawę lub przynajmniej utrzymanie dotychczasowego stanu zdrowia fizycznego i psychicznego, dzięki zaplanowanym oddziaływaniom terapeutycznym i rehabilitacyjnym,
- Stworzenie warunków zapewniających osobom niepełnosprawnym intelektualnie poczucie bezpieczeństwa, intymności, przynależności,
- Doskonalenie pamięci wzrokowej oraz koordynacji wzrokowo – ruchowej.
- Rozwijani sprawności manualnych.
- Kształcenie zdolności ruchów precyzyjnych i dokładnych.

Samoobsługa

Rozwijanie i kształtowanie nawyków higienicznych i porządkowych:

- estetyczne spożywanie posiłków,
- używanie serwetek,
- mycie rąk po wyjściu z toalety, przed posiłkami,
- używanie chusteczek do nosa
- dbanie o wygląd ubrania,
- samodzielne ubieranie się,
- sprzątanie pokoju,
- sprzątanie miejsca pracy.
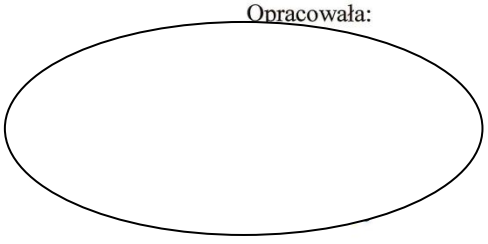
Opracowała: